

MOZAIKA

MEZINÁRODNÍ
VZDĚLÁNÍ
PRO VŠECHNY

ČTVRTLETNÍK DZS O MEZINÁRODNÍM VZDĚLÁVÁNÍ / ZIMA 2018

**Když se „problém“
stane výzvou**

Exkurze do Střediska
Teiresiás

**Rozhovor s Renatou
Koumarovou
o eTwinningu**

Kalendář akcí

prosinec–leden

Výzva programu Fondy EHP

Vyhlášení výzvy pro žadatele o grant z programu Vzdělávání realizovaného v rámci Fondů EHP (třetí etapa 2014–2021). Možnost přihlásit se na informační semináře.

www.dzs.cz/cz/fondy-ehp/vyzvy

leden–únor

Informační kampaň: Erasmus+ školní vzdělávání

Semináře, webináře a online konzultace pro žadatele o grant z programu Erasmus+ v sektoru školní vzdělávání.

www.naerasmusplus.cz/cz/mobilita-osob-skolni-vzdelavani-ms-zs-ss/informacni-kampan-vyzva-2019-erasmus-skolni-vzdelavani

leden

EPALE: Zahájení nového online kurzu

Slavnostní spuštění nového online kurzu pro vzdělavatele dospělých.

www.naerasmusplus.cz/cz/site-a-centralizovane-aktivity-epale/udalosti

leden–únor

Infosemináře: Erasmus+ odborné vzdělávání

Informační semináře pro žadatele o grant z programu Erasmus+ odborné vzdělávání a příprava.

www.naerasmusplus.cz/cz/mobilita-osob-odborne-vzdelavani/udalosti/2019

NEPŘEHLEDNĚTE!

VÝZVA 2019

K PŘEDKLÁDÁNÍ PROJEKTOVÝCH NÁVRHŮ V PROGRAMU ERASMUS+ (MOBILITY OSOB)

5. února 2019
12:00 SEČ

leden

Infosemináře: Erasmus+ mládež

Informační semináře pro žadatele o grant z programu Erasmus+ mládež (KA1, KA2, KA3) a z programu Evropský sbor solidarity.

www.naerasmusplus.cz/cz/mobilita-osob-mladez/udalosti/

Úvodem

Milí čtenáři, rok 2018 se blíží ke svému konci a to je pro mnoho z nás příležitost k ohlédnutí a zhodnocení toho, co se povedlo a co je napříště třeba trochu vylepšit.

Čeští vzdělavatelé dokázali letos posunout mezinárodní spolupráci ve svém oboru zase o velký kus dál. Svědčí o tom nejen stále vysoký zájem o zahraniční výjezdy, ale také řada ocenění za úspěšné projekty (například v rámci Evropských cen eTwinning) či rekordní účast na zahraničních veletrzích. Společně jsme oslavili dvacet let od zapojení do programu Erasmus+, rozjeli novou iniciativu Evropský sbor solidarity a třetí fázi Fondů EHP. Zúčastnili jsme se také několika celoevropských kampaní (například Erasmus Days a Vet Skills Week) a spustili naši vlastní STUDUJ. STÁŽUJ. VYJEĎ., na podporu studia a stáží v zahraničí.

Zaměstnanci Domu zahraniční spolupráce oslaví letošní úspěchy na předávání Cen DZS, kde ocení nejzdařilejší české projekty. Tato událost bude poděkováním za měsíce usilovné práce vás všech, kteří přispíváte k internacionalizaci českého školství a umožňujete všem zájemcům bez rozdílu získat zahraniční zkušenost.

Konec roku je také obdobím, kdy lidé možná častěji než jindy projevují solidaritu a sounáležitost se svými znevýhodněnými spoluobčany. I proto jsme se rozhodli věnovat poslední letošní číslo Mozaiky tématu sociální inkluze. V tomto směru máme totiž stále co zlepšovat.

Inspirujte se příklady dobré praxe v této oblasti a zjistěte, jak můžete i vy podpořit větší začlenění lidí se specifickými potřebami nebo se sociálním znevýhodněním do mezinárodních vzdělávacích projektů.

Přeji vám příjemné čtení a mnoho úspěchů v novém roce.

*Lenka Henebergová
vedoucí sekce školního, odborného
vzdělávání a mládeže*

Spolufinancováno z programu Evropské unie Erasmus+ a z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Za obsah publikací (sdělení) odpovídá výlučně autor. Publikace (sdělení) nereprezentují názory Evropské komise a Evropská komise neodpovídá za použití informací, jež jsou jejich obsahem. Změny uvedených údajů nebo tiskové chyby jsou vyhrazeny.

Otevřená diskuse

Nekončící proces, který posouvá nejen samotné žáky a studenty se specifickými potřebami v oblasti vzdělání, ale i celou společnost. Tak v programu Varianty společnosti Člověk v tísní chápeme inkluzivní vzdělávání, které u nás jednoznačně podporujeme.

Je zajímavé, že v zahraničí je již téma podpory inkluzivního vzdělávání (s přesahem do sociálního prostředí dítěte) dlouhodobě zakotvené a přispívá (například i přes sociální pracovníky) ke školní úspěšnosti dětí a mládeže. Zahraniční praxe v rámci inkluzivního vzdělávání jednoznačně ukazuje, že důležitý aspekt celého procesu je práce s rodinou a sociálním prostředím dítěte. Sociální práce ve školním prostředí je v současné době realizována v 53 zemích světa, bohužel v České republice tomu tak není. Z postkomunistických zemí v tomto seznamu chybí kromě nás už jen Rumunsko.

Doktorka Zoja Koscurová z bratislavské univerzity se například pozastavuje nad tím, že v ČR prakticky neprobíhá diskuse o sociální práci ve školství. Toto tvrzení našťastě pomalu ztrácí na pravdivosti. I v České republice se za poslední čtyři roky diskuse otevírá. A to nejen v důsledku inkluzivního vzdělávání, které je novým trendem v rámci českého vzdělávacího systému. Legislativně bylo ukotveno úpravou školského zákona, který definuje zásady inkluzivního vzdělávání od 1. září 2017.

Toto téma otevřel také projekt ministerstva práce a sociálních věcí, nazvaný Systémový rozvoj a podpora nástrojů sociálně právní ochrany dětí. Jeho hlavním cílem je podpora výkonu sociálně-právní ochrany dětí na všech úrovních a další zkvalitnění a zefektivnění práce všech zapojených účastníků. Jednou z klíčových aktivit je vytváření sítí služeb pro ohrožené děti a rodiny, a to na lokální úrovni.

K těmto aktivitám můžeme zařadit například i doučování pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí, které nabízí program sociální integrace Člověk v tísní. Nedílnou součástí jsou i asistenti pedagoga. Pro ty vznikají podpůrné skupiny, kde se seznamují s tématy jako spolupráce s rodiči, propojení rodičů se sociálními službami či identifikování potřeb dětí a jejich rodin. V současné době se těmto tématům věnují právě asistenti, kteří jsou spojovacím článkem mezi rodinou a školou. Pomoc v jejich práci nabízí formou vzdělávacích kurzů program Varianty společnosti Člověk v tísní.

Dalším znakem otevírání veřejné diskuse je návrh Akčního plánu inkluzivního vzdělávání, která se zabývá i zřízením pozice sociálního pedagoga či sociálního pracovníka. A v neposlední řadě se téma inkluzivního vzdělávání a podpory dítěte a jeho sociálního prostředí objevují v kvalifikačních pracích studentů vysokých škol. Mimo jiné i v obhájených bakalářských pracích na Katedře sociální práce Fakulty sociálně ekonomické UJEP, popisující a mapující etablování sociální práce ve školním prostředí, ve většině případů v rámci Ústeckého kraje.

Otevírání tématu inkluze na všech úrovních, ať už na té odborné, nebo pro širokou veřejnost, by mělo přispívat nejen k zlepšení celkového obrazu tohoto tématu, ale především k zlepšení stavu společnosti. Všechno výše zmiňované by mělo přispívat k radosti dětí a jejich rodin ze vzdělávacího procesu a k posilování sebedůvěry, seberealizaci a k nalezení místa v životě.

*Alexandra Petrů
metodička školních asistentů programu
Varianty společnosti Člověk v tísní*

 **STUDUJ STÁŽUJ
VYJEĎ.CZ**

Hlásila jsem se na roli do animáku

Animátorka **Bára Anna Stejskalová** zažila na **Erasmu+** v Irsku pár trapasů, ale taky získala zkušenosti, které jí už nikdo nevezme.

Když se „problém“ stane výzvou

DO
HLOUBKY

Téma inkluze vyvolává (nejen) v české společnosti silné emoce. Lidé mají na tuto problematiku vyhraněné názory a při sledování zpráv v médiích má pak člověk často pocit, že situace u nás není vůbec příznivá.

Text: Lucie Rychlá

Řešení složitých problémů se navíc může zdát jako příliš náročný úkol a pro mnohé je lákavé hodit flintu do žita, strčit hlavu do písku a vzdát to. Ačkoliv není pochyb o tom, že pro problémy sociálně znevýhodněných občanů a lidí, kteří s nimi úzce spolupracují, je třeba hledat systémová a dlouhodobá řešení, i méně rozsáhlé iniciativy mohou mít významně pozitivní dopad. Mezinárodní spolupráce ve vzdělávání je jednou z cest, která může ke zlepšení postavení znevýhodněných lidí ve společnosti přispět, i proto že se díky ní můžeme inspirovat příklady dobré praxe z jiných zemí.

Dopad výměnných studijních pobytů na kvalitu života osob se zdravotním postižením můžeme pozorovat například v souvislosti s činností absolventů již ukončeného studijního programu joint degree realizovaného ve spolupráci Pedagogické fakulty UK s University of Roehampton a University Oslo v rámci programu Erasmus Mundus. Tento program umožňoval studentům z Afriky, Asie a Jižní Ameriky studium na evropských univerzitách. Program byl zaměřený na inkluzivní pedagogiku a někteří absolventi zejména z Afriky se díky jeho absolvování dostali do pozic, které jim umožňují utvářet politiku v oblasti vzdělávání dětí a dospělých osob s postižením v jejich zemi. Získané poznatky a zkušenosti tak pomáhají měnit k lepšímu podmínky vzdělávání v rozvojových zemích.

Sociální začleňování a rozmanitost jsou také hlavními prioritami evropské politiky mládeže. Podporovány jsou například prostřednictvím programu Erasmus+ mládež nebo nově spuštěné iniciativy Evropský sbor solidarity. Mladým lidem nabízí možnost realizovat jejich vlastní nápady, zvýšit jazykovou vybavenost nebo získat praktické zkušenosti s prací v mezinárodním prostředí. Výzkum RAY z roku 2013 ukázal, že účast v mezinárodním projektu zaměřeném na oblast inkluze podstatně více podněcuje účastníky ve vlastní angažovanosti v boji s diskriminací, netolerancí, xenofobií a rasismem. Mladým lidem s omezenými příležitostmi takováto zkušenost zvyšuje sebevědomí a jsou pak více odhodlaní bojovat proti vyloučení.

Posílení inkluze znevýhodněných skupin ve vzdělávání, zejména romského etnika, je také jedním z cílů třetí fáze programu Vzdělávání podpořeného z prostředků Fondů EHP. Podpořené projekty mají přispět k rozvoji kompetencí a dovedností učitelů a lektorů pro zavádění a rozvoj inkluzivního vzdělávání. Na program bylo přiděleno 7,6 milionu eur, což je dvojnásobek financí poskytnutých v předchozí fázi. Díky této částce se uskuteční nejméně 400

studijních pobytů a stáží, bude proškolen na 300 učitelů a odborníků ve vzdělávání a program dále podpoří nejméně 30 institucí ve výuce k demokratickým hodnotám a podobným tématům.

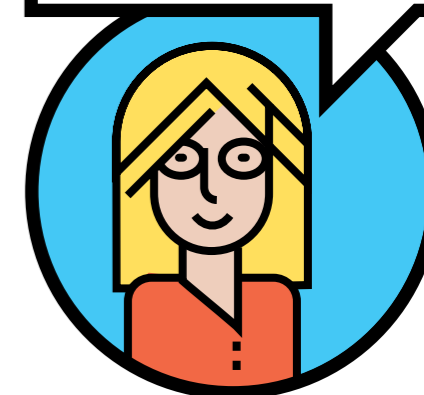
V předchozím období byl z prostředků Fondů EHP podpořen například projekt *Digitální publikování ve znakových jazycích*, do kterého bylo zapojeno Středisko Teiresiás Masarykovy univerzity a Státní speciálně-pedagogické centrum (Statped) v Norsku. V rámci této spolupráce vznikla mimo jiné tzv. hybridní kniha, která uživatelům s těžkým zrakovým nebo sluchovým postižením umožňuje simultánní sledování obsahu v textové, zvukové a obrazové podobě. Masarykova univerzita navíc do projektu zapojila zhruba polovinu svých studentů, kteří znakový jazyk aktivně používají.

Ostatně rozvoj inkluze může probíhat také prostřednictvím jazykového vzdělávání. Jednou z konkrétních iniciativ v této oblasti je Evropská jazyková cena Label, v rámci níž jsou každoročně oceněny a propagovány kvalitní projekty zaměřené na výuku jazyků. Jednou z evropských priorit tohoto ocenění je v současné době právě rozvoj inkluze na školách. V České republice získal cenu Label například projekt ZŠ a MŠ Bukovec z polského pohraničí, který se zaměřil na efektivní výuku jazyků v málotřídní škole. Místní učitelé absolvovali jazykové a metodické

kurzy v zahraničí a na základě získaných znalostí nyní mimo jiné začleňují minilekce angličtiny do výuky nejazykových předmětů jako vlastivěda, informatika a hudební či tělesná výchova. Děti se tak třeba učí anglické vánoční koledy nebo slovíčka a fráze související s ovládním počítače. Podpora výuky cizích jazyků v hraničních regionech je jednou z cest, jak vytvořit přeshraniční občanské společnosti.

Také v rámci udělování Národní ceny kariérového poradenství jsou často oceňovány projekty organizací, které pomáhají různým znevýhodněným skupinám lidí. Mezi letošními držiteli hlavních cen je například obecně prospěšná společnost Spolu dětem, která organizuje tréninky dospělosti pro děti z dětských domovů a pomáhá jim postavit se na vlastní nohy. Pořádá pro ně praktické workshopy zaměřené na témata jako finance, bydlení, plánování životních kroků, vztahy a komunikace. Národní cena kariérového poradenství je aktivita, kterou před deseti lety iniciovalo české Centrum Euroguidance a Evropská komise ji několikrát vyhodnotila jako zářný příklad dobré praxe v oblasti kariérového poradenství. Českým nápadem se postupně inspirovalo několik dalších center Euroguidance, které teď také oceňují kvalitní projekty ve svých zemích.

→ V rámci udělování Národní ceny kariérového poradenství jsou často oceňovány projekty organizací, které pomáhají různým znevýhodněným skupinám lidí. Soutěž před deseti lety iniciovalo české Centrum Euroguidance a tento nápad již převzalo několik dalších zemí.

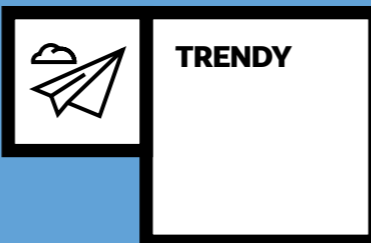
Tématem inkluze se zabývají i další evropské podpůrné aktivity a sítě včetně virtuální komunity odborníků z oblasti vzdělávání dospělých EPALE či online komunity eTwinning, která je otevřena učitelům mateřských, základních a středních škol. Obě tyto komunity poskytují na svých webových stránkách řadu informačních a metodických materiálů. Příkladem může být publikace *Budování kultury inkluze prostřednictvím eTwinningu*, která představuje různé eTwinningové projekty a aktivity zaměřené na podporu inkluzivního vzdělávání. Publikace ukazuje, jak učitelé a žáci přispívají k řešení aktuálních problémů ve vzdělávání.

Při příležitosti dvanáctého výročí existence eTwinningu vyhodnotilo 5900 zaregistrovaných učitelů dopad této komunity na jejich práci. Přes 80 procent oslovených potvrdilo, že jsou díky eTwinningu lépe schopni přizpůsobit výuku potřebám různých žáků, ať už jsou rozdíly mezi nimi jazykové, kulturní, nebo socioekonomické. Převážná většina také považuje eTwinning za dobrý zdroj inspirace pro aktivity zaměřené na rozvoj demokratických hodnot, sociálního začleňování a aktivního občanství. Pozitivní dopad eTwinningu se přitom zvyšuje s tím, jak velkou zkušenost s touto online komunitou učitelé mají. ❏

Článek vznikl ve spolupráci s Českou odbornou společností pro inkluzivní vzdělávání

Společnými silami

Sociální začleňování patří mezi priority evropské vzdělávací politiky a Evropská komise (i další donoři) poskytuje nemalé finanční prostředky na to, aby mezinárodní zkušenost mohli získat opravdu všichni. Peníze samotné ale někdy nestačí. Důležité je o těchto příležitostech informovat a motivovat nejen účastníky, ale také vzdělávací instituce všeho druhu, aby těchto příležitostí využívali.

Sbor solidarity úspěšně spuštěn

D ům zahraniční spolupráce úspěšně zahájil nový evropský program pro mládež, Evropský sbor solidarity. Jedná se o iniciativu Evropské komise, která chce jejím prostřednictvím motivovat mladé lidi ve věku 18 až 30 let, aby se zapojili především do dobrovolnických aktivit, a zároveň jim tak usnadnit vstup na pracovní trh.

Sbor solidarity nabízí čtyři základní typy aktivit, do kterých se mohou zájemci z členských států EU a z partnerských zemí přihlásit: dobrovolnické projekty, dobrovolnická partnerství, solidární projekty, stáže a pracovní místa. Rozpočet programu na období 2018–2020 činí více než 375 milionů eur. Cílem je angažovat alespoň 100 000 mladých lidí.

Pro Českou republiku bylo v letošním roce vyčleněno 35,5 milionu korun a v rámci první výzvy, která skončila v polovině října, odeslaly české organizace celkem 46 projektových návrhů s žádostí o finanční podporu. Z ostatních zemí obdržela Evropská komise dalších zhruba 1200 žádostí.

Evropští i čeští žadatelé měli nejvyšší zájem o podporu pro dobrovolnické a solidární projekty. Naopak nejméně žádostí (jen 32) se zaměřovalo na poskytování stáží a pracovních míst. Česká republika však patří s pěti projektovými návrhy v této kategorii mezi neaktivnější. Schvalování žádostí bylo dokončeno až po uzavření tohoto čísla Mozaiky.

Organizace, které nestihly podat žádost letos na podzim, budou mít opět příležitost příští rok, s výjimkou projektů dobrovolnických partnerství, které budou znovu vypsány až po roce 2020. Nové výzvy vyhlásíme ve stejných měsících jako ty pro program Erasmus+ mládež, tedy v únoru, dubnu a říjnu. V roce 2019 přitom vzroste rozpočet Evropského sboru solidarity pro Českou republiku na 103,3 milionu korun.

Aktuální informace a podrobnosti o programu lze najít na stránkách www.dzs.cz/cz/evropsky-sbor-solidarity.

Erasmus bez bariér

P očet studentů a zaměstnanců se specifickými potřebami, kteří se účastní vysokoškolských mobilit v rámci programu Erasmus+, zůstává v porovnání s celkovým počtem vyjíždějících nízký. Přesné číslo je však velmi obtížné získat, protože ne všichni žadatelé o svých potřebách informují a často o dodatečnou podporu vůbec nežádají. Příspěvek na specifické potřeby může být přitom udělen na jakýkoliv typ těžšího i lehčího postižení, například i lidem s cukrovkou nebo alergiím. Výše stipendia pak odpovídá stupni postižení a potřebné podpoře.

Z České republiky vyjíždí každý rok studovat do zahraničí zhruba desítky vysokoškoláků se specifickými potřebami, za uplynulých čtyři roky jich bylo 51 (a k tomu jeden vysokoškolský pracovník). Nejvíce studentů získalo příspěvek v akademickém roce 2017/18, kdy o dodateč-

nou podporu požádalo patnáct mladých lidí. Ve stejném období v zahraničí studovalo v rámci programu Erasmus+ přes sedm tisíc českých vysokoškoláků, podíl těch se specifickými potřebami je tedy méně než jedno procento.

Výše přidělených stipendií dosáhla za zmíněné čtyři akademické roky zhruba 150 000 eur. Jednotlivé částky se přitom pohybovaly od 100 do 33 000 eur na osobu. V rámci celé Evropské unie se počet vyjíždějících studentů se specifickými potřebami zvýšil z 230 v akademickém roce 2009/10 na 401 v roce 2013/14.

Dodatečnou finanční podporu mohou kromě vysokoškolských studentů a pracovníků získat samozřejmě také účastníci ostatních programů Erasmus+, o zvláštní finanční příspěvek mohou požádat i lidé se sociálním znevýhodněním.

Studenti sobě a druhým

E vropská síť Eurydice připravuje rozsáhlou publikaci *Tackling Inequalities in Education in Europe* (Řešení nerovnosti ve vzdělávání v Evropě), která chce důkladně zmapovat systémové faktory ovlivňující nerovnosti ve vzdělávání v různých státech Evropy, a to pomocí více než třiceti kvantitativních a kvalitativních indikátorů týkajících se mnoha oblastí. Jsou mezi nimi například výdaje státu na vzdělávání, dostupnost vzdělávacích cest a věkové hranice žáků při jejich dělení, dále inkluze a speciální školství, autonomie škol, postupy při výběru školy a přijímací procedury nebo hodnocení výsledků žáků, ale také podpora slabým žákům a ekonomicky slabým regionům či volnočasové aktivity dětí. Kromě informací dodaných národními odděleními Eurydice budou v publikaci využita rovněž data z EUROSTATU a z mezinárodních šetření PISA, PIRLS a TIMSS. Vydání studie je plánováno na počátek roku 2020. Tématu inkluze se dotýká rovněž starší studie Eurydice z roku 2014 *Tackling Early Leaving from Education: Strategies, Policies and Measures*, která se zabývá předčasnými odchody ze vzdělávání.

Zpráva o nerovnostech v evropském vzdělávání

J iž od roku 2010 se snaží studentská organizace Erasmus Student Network (ESN) zpřístupnit zážitky spojené se zahraniční zkušeností také studentům, kteří musejí ve svém životě překonat více bariér než ostatní. V rámci projektu Exchange Ability usiluje o to, aby do zahraničí vycestovalo více studentů se specifickými potřebami, ale také aby se snadněji setkávali se zahraničními studenty přímo na svých školách.

Kromě toho ESN pořádá řadu akcí, kdy mají studenti na Erasmu možnost vcítit se do situace lidí s handicapem. Tradiční je například *Dinner in the dark*, kdy zahraniční studenti připravují a konzumují jídlo potmě, aby nahlédli do světa nevidomých.

ESN se také snaží o větší integraci zahraničních studentů v hostitelských zemích. Prostřednictvím iniciativy Social Erasmus již deset let propaguje aktivní občanství a dobrovolnictví mezi studenty, kteří vyjeli za studiem do jiné země. Zároveň tím přispívá k internacionalizaci místních komunit.

Dvakrát do roka pořádá *Social Inclusion Days*, kdy lokální organizace spolupracují se zahraničními studenty na různých dobročinných aktivitách. Lidé z různých kultur tak mají šanci lépe se vzájemně poznat. Poslední akce tohoto druhu se konala letos na přelomu listopadu a prosince a zapojilo se do ní více než 500 místních organizací ve 40 zemích.

Populárním projektem ESN je také *Erasmus in Schools*, v rámci kterého „erasmáci“ šíří své kulturní a jazykové znalosti mezi žáky mateřských, základních a středních škol. S propagací těchto aktivit bude nově pomáhat ESN také Dům zahraniční spolupráce.

Start bez překážek

Hledání vhodného zaměstnání bývá náročný úkol pro každého mladého člověka. Když se ale navíc potýká s mentálním nebo kombinovaným postižením a bydlí v regionu s vyšší mírou nezaměstnanosti, je jeho start na pracovním trhu o to složitější. A právě na podporu zaměstnanosti těchto osob a výměnu zkušeností se vzděláváním osob s postižením se zaměřil projekt obecně prospěšné společnosti Arkadie. Společně se dvěma podobnými organizacemi v Polsku a Německu se pustila do dvouletého projektu s pracovním názvem E.B.A.M.B., v rámci kterého realizovala dvanáct mezinárodních setkání a závěrečnou diseminaci konferenci. Součástí setkání byly vždy buď hospitace a workshopy expertů zaměřené na témata přípravy osob se znevýhodněním na pracovní uplatnění, nebo výměnné praxe osob s postižením, při kterých měli účastníci možnost ověřit si v praxi získané znalosti a dovednosti, ať už se jednalo o přípravu pokrmů, malování vánočních skleněných ozdob, nebo tvorbu papírových košíků. Důležitým výstupem projektu bylo vydání tří výukových manuálů, které slouží pro přípravu a zvýšení kompetencí osob se zdravotním postižením v konkrétní pracovní činnosti nebo klíčové osobní či sociální dovednosti. Tyto manuály se i nadále využívají v jednotlivých partnerských organizacích a jimi zřízených chráněných dílnách. Realizátor projektu navíc uspěl i v letošní výzvě programu Erasmus+ odborné vzdělávání a příprava, a bude tak se svými partnery ve vzájemných výměnách a spolupráci pokračovat ještě další dva roky.

Kurz pro sólo rodiče

Obtížnou situaci rodičů samoživitelů při hledání rovnováhy mezi péčí o děti, budováním kariéry a osobními potřebami se rozhodla řešit nezisková organizace APERIO – společnost pro zdravé rodičovství v rámci projektu *Stronger parents, stronger families*. Uskutečnil se v letech 2014 až 2016 a APERIO na něm spolupracovalo s partnerskými organizacemi z Velké Británie, Irska a Itálie. Hlavní činností a následně také výstupem byla tvorba a testování kurzu kombinovaného učení pro sólo rodiče „Nové obzory“ a online kurzu pro odborníky, kteří s těmito rodiči pracují. Kurz pro sólo rodiče je rozvržen do několika modulů, které jsou dále rozděleny do dílčích lekcí. Ty se věnují tématům jako hledání motivace, návrat do zaměstnání, plánování času, vytváření rodinného rozpočtu, efektivní komunikace, budování sebevědomí, znalost legislativy či jak rozpoznat diskriminaci. Absolvování celého kurzu zabere rodiči zhruba pět hodin, ale je na každém, jaké tempo zvolí a zda si projde všechny lekce, nebo některé vynechá. Jednotlivé moduly obsahují také řadu doplňujících materiálů. Kurz pro odborníky je naproti tomu strukturovaný tak, aby pracovníkům se sólo rodiči pomohl v efektivní práci, a zaměřuje se na oblasti specifické pro tuto cílovou skupinu. APERIO využívá kurz „Nové obzory“ jako doplňující zdroj ve svých prezentačních programech. Plánuje ho dále vylepšovat a zpřístupnit na svých webových stránkách. V současnosti jej lze nalézt na webu strongerfamilies.eu.

Letní škola Romano Drom

Vroce 2016 podpořil program Erasmus+ mládež projekt zpěvačky Idy Kellarové a sdružení MIRET, díky kterému prožilo 60 romských dětí z České a Slovenské republiky dva inspirativní týdny plné hudby a tance na letní škole Romano drom (Romská cesta). Projekt navázal na předchozí dva ročníky této letní umělecké školy a umožnil mládeži ze sociálně slabých rodin a vyloučených lokalit nejen rozvinout jejich talent pod vedením hudebníků České filharmonie, ale dal jim také příležitost doplnit si kulturní a jazykové znalosti. Součástí *Romano drom 2016* totiž byly i workshopy zaměřené na romskou historii, kulturní tradice a setkání s úspěšnými umělci, Romy i Neromy. Organizátoři pro účastníky připravili bohatý program plný hudby a zpěvu, ale také lekcí angličtiny, jógy, objevování přírody a zážitkově-pedagogických her. Kromě toho si projekt kladl za cíl i boj s předsudky, diskriminací a projevy rasismu na místní (Ústecký kraj) i národní (Česká republika a Slovensko) úrovni. Letní škola byla pro účastníky příležitostí seznámit se a spolupracovat s vrstevníky romského i neromského původu. Vyvrcholením projektu byla umělecká vystoupení účastníků výměny s Českou filharmonií ve třech severočeských městech, Rumburku, Novém Boru a Děčíně. Organizátoři si pak díky zapojení do projektu udělali lepší představu o potřebách romské mládeže s ohledem na aktuální společenské dění a posilování jejich schopností, čehož mohli využít při přípravě *Romano Drom 2017*.

Učení praxí (aneb jak se to dělá)

Co nejvíce přiblížit svět práce a řemeslné výroby žákům se speciálními vzdělávacími potřebami bylo cílem tříletého projektu s názvem *Europäischer Berufswahlpass (Evropský pas pro volbu povolání)*, který skončil letos v srpnu. Na projektu společně se ZŠ Revoluční ze Stříbra spolupracovalo dalších šest škol z Německa, Polska, Lucemburska a Chorvatska. Žáci se v jeho průběhu seznámili s různými profesemi a měli příležitost aktivně se podílet na zhotovení různých výrobků. Každá mobilita byla tematicky zaměřena. V Německu si žáci vyzkoušeli výrobu vinného moštu a etiket na lahve, vyráběli porcelánové hrníčky a další pohárky. V České republice se seznámili s tradičními českými řemesly včetně výroby plsti z ovčí vlny, voskových svíček a ručního papíru. V Polsku sázeli ovocné stromky, sbírali na poli brambory a vyráběli přírodní artefakty. V Chorvatsku zjistili, jaké to je, plavit se po moři a chytat mořské ryby. Hlavním projektovým výstupem bylo vytvoření brožury *Berufsprofil pro každého žáka* – tedy jakéhosi portfolia, které dokumentuje a shrnuje základní informace o daném povolání či výrobě, popis činností a výrobků. Kromě návštěv partnerských škol a různých exkurzí spolupracovali žáci také prostřednictvím platformy eTwinning. Projekt byl přínosný i pro zapojené učitele, kteří získali nové kontakty, naučili se pracovat v mezinárodním týmu a vyzkoušeli si odlišné metody výuky.

Podpora znevýhodněných studentů na britských univerzitách

Vysokoškolští studenti se specifickými potřebami nebo jiným znevýhodněním mají v rámci programu Erasmus+ příležitost požádat nejen o příplatek na náklady spojené s pobytem v zahraničí, ale mohou tam místo celého semestru strávit i kratší dobu.

Univerzity se snaží vyjít vstříc studentům, kteří by jinak o zahraniční zkušenost neprojevili zájem

Vysílání znevýhodněných studentů na krátkodobé mobility, které trvají méně než čtyři týdny, patří mezi osvědčené strategie řady britských univerzit. Ty se tímto způsobem snaží vyjít vstříc například studentům z rodin s nízkými příjmy, kteří by jinak o podobnou zahraniční zkušenost neprojevili zájem. Navíc se ukazuje, že krátkodobé mobility fungují dobře jako motivace k účasti na dalších zahraničních výjezdech.

Zahraniční oddělení organizace Universities UK, která zastupuje 137 vysokých škol ve Velké Británii, získala v roce 2016 grant z programu Erasmus+ (KA3, podpora politických reforem) na dvouletý projekt *Widening Participation in UK Outward Student Mobility*, který si kladl za cíl podpořit a zvýšit účast studentů se znevýhodněním na zahraničních pobytech.

Pracovníci Universities UK International (UUKi) se zaměřili na pět demografických skupin: studenty ze socioekonomicky znevýhodněného prostředí, studenty z vyloučených lokalit, studenty z etnických menšin, studenty se specifickými potřebami a studenty, kteří opustili náhradní rodinnou péči. Zajímali se o jejich studijní výsledky před

a po mobilitě. Snažili se identifikovat, jaký dopad měla zahraniční zkušenost na jejich další vývoj, a vypracovali soubor praktických doporučení pro pracovníky zahraničních oddělení britských univerzit.

Výsledky výzkumu ukázaly, že studenti, kteří vycestovali do zahraničí za studiem, praxí nebo na dobrovolnický projekt, měli po návratu lepší studijní výsledky a také si snadněji našli zaměstnání. Mezi doporučení pro vysoké školy zahrnuje UUKi kromě podpory krátkodobých pobytů také užší spolupráci se studenty při plánování mobility, informování rodičů či spolupráci se studenty-ambasadory na propagaci zahraničních výjezdů.

Publikaci s podrobnými výsledky výzkumu a příručku s praktickými radami a příklady dobré praxe si lze zdarma stáhnout na webové stránce www.universitiesuk.ac.uk v oddílu *Policy and analysis*.

JAK NA TO

S každým se počítá

Text: Lucie Rychlá

Chcete podpořit naše spoluobčany se specifickými potřebami nebo ze sociálně znevýhodněného prostředí? Máte zájem nasbírat zkušenosti ze zahraničí a zvýšit si kompetence v oblasti inkluzivního vzdělávání? Rádi byste se podíleli na rozvoji otevřené společnosti v českém i evropském měřítku? Pokud ano, tak zvažte účast na projektech mezinárodní spolupráce v programech a aktivitách, které administruje Dům zahraniční spolupráce (DZS), nebo navrhnete svůj vlastní projekt a požádejte o finanční podporu na jeho realizaci.

V roce 2019 bude totiž DZS rozdělovat na projekty mezinárodní spolupráce v oblasti vzdělávání (formálním i neformálním) výrazně více peněz než letos. Nejenže vzroste rozpočet programu Erasmus+ (oproti roku 2018 o deset procent), ale české vzdělávací instituce budou moci požádat o grant také v rámci nové výzvy Fondů EHP a Evropského sboru solidarity. Celkem půjde o více než 1,7 miliardy korun. Inkluzivní projekty budou přitom při hodnocení žádostí zvýhodňovány. Podporu pro další rozvoj v této oblasti mohou čerpat i samotní vzdělavatelé a pracovníci s mládeží.

Informace o tom, jak tyto prostředky získat, lze najít na webových stránkách www.dzs.cz a www.naerasmusplus.cz. Zaměstnanci DZS budou kromě toho pořádat v souvislosti s vyhlášením jednotlivých výzev řadu informačních seminářů a webinářů pro začínající i zkušené žadatele. Pravidla pro vysílání účastníků se specifickými potřebami nebo ze sociálně znevýhodněného prostředí na zahraniční mobility se

mohou u jednotlivých programů lišit, stejně tak jako výše poskytnuté podpory. Je proto vhodné zjistit si přesné podmínky pro každý program a cílovou skupinu v rámci Erasmus+.

Na téma sociální inkluze se zaměřují i různé evropské sítě a aktivity, které sice neposkytují finanční prostředky na realizaci projektů nebo na výjezdy účastníků do zahraničí, ale nabízejí jiné užitečné formy podpory včetně metodických příruček, školení a příležitostí pro výměnu zkušeností a příkladů dobré praxe. Sem můžeme zařadit například online komunitu pro učitele mateřských, základních a středních škol

eTwinning, online platformu pro vzdělávání dospělých EPAL nebo síť Eurodesk, která informuje mladé lidi a pracovníky s mládeží o aktuálních nabídkách studia, praxe a dobrovolnictví v zahraničí.

Více o tom, jakým způsobem můžete do projektů mezinárodního vzdělávání zapojit účastníky se specifickými potřebami nebo ze sociálně znevýhodněného prostředí, se dočtete na následující stránce.

Pro rok 2019 má Dům zahraniční spolupráce pro podporu inkluzivních projektů podstatně více peněz

PROGRAM ERASMUS+

Podpora rovných příležitostí pro všechny je jedním z hlavních cílů programu Erasmus+. Program pomáhá zejména lidem, kteří se ve srovnání se svými vrstevníky potýkají s nějakým znevýhodněním nebo omezenými příležitostmi. Mezi tato znevýhodnění patří například zdravotní postižení (fyzické i mentální), problémy v oblasti vzdělávání (poruchy učení, špatný školní prospěch), ekonomické a sociální překážky (nezaměstnanost, nízká životní úroveň, diskriminace) a geografické překážky (původ z venkova nebo z problematických městských čtvrtí). Organizace, které mají zájem vyslat do zahraničí účastníka s některým z těchto znevýhodnění, mohou při podávání žádosti o grant požádat o speciální podporu nad rámec pobytových a cestovních nákladů. Lidé se specifickými potřebami mohou také vyjet do zahraničí na kratší pobyty. Přesný postup se může lišit u jednotlivých cílových skupin a podrobnosti lze najít na stránkách www.naerasmusplus.cz. Kromě toho patří sociální inkluze mezi hlavní priority u projektů strategických partnerství, kdy dvě a více organizací dlouhodobě spolupracují na tvorbě a rozvoji inovativních postupů, vyměňují si a dále šíří své zkušenosti či vytváří nové hmotné výstupy. Tyto projekty získávají extra body při hodnocení žádostí o grant. Inspiraci a kontakty na organizace, které tuto zkušenost již mají za sebou, lze najít v online databázi Erasmus+ Project Results Platform.

EVROPSKÝ SBOR SOLIDARITY

Podobně jako u programu Erasmus+ je také jedním z hlavních cílů Evropského sboru solidarity vytvoření inkluzivnější společnosti. Tento nový evropský program se ale specificky zaměřuje na mladé lidi ve věku 18 až 30 let. Nabízí jim příležitosti poskytnout pomoc potřebným a podílet se na řešení společenských problémů. Prostřednictvím online databáze na Evropském portálu pro mládež se mohou přihlásit do různých dobrovolnických a solidárních projektů. Na výběr mají také z nabídky stáží a pracovních míst. Některé projekty jsou navrženy specificky pro účastníky se znevýhodněním (jsou kratší a trvají od dvou týdnů do dvou měsíců) nebo jsou zaměřeny na podporu těchto sociálních skupin. Pracovníci s mládeží, kteří hledají osvědčené způsoby, jak pracovat se znevýhodněnými skupinami mladých lidí, mohou najít inspiraci a praktické rady na portálu www.salto-youth.net. Tam se také mohou přihlásit do tematických kurzů a kontaktních seminářů, jejichž nabídka je poměrně široká a pravidelně aktualizovaná. Organizace, které na dobrovolnických projektech umožňují účast mladým lidem se specifickými potřebami, mohou kromě příspěvků na financování běžných nákladů požádat i o poskytnutí mimořádné podpory. Sem lze zařadit například poplatky za autobus pro vozíčkáře, doprovodnou osobu nebo na extra výdaje na bezlepkovou dietu. Podrobnosti o tom, jak požádat o grant z programu Sbor solidarity, lze najít na webových stránkách www.dzs.cz.

FONDY EHP program Vzdělávání

Koncem letošního roku bude vyhlášena výzva k předkládání návrhů projektů v programu Vzdělávání v rámci třetí fáze Fondů EHP 2014–2021. Vzdělávací organizace z České republiky tak dostanou další možnost získat finanční podporu pro aktivity nejen v oblasti inkluzivního vzdělávání, ale také na institucionální spolupráci, mobility a odborné vzdělávání. Finanční prostředky v celkové výši 7,6 milionu eur poskytnou donorské státy (Island, Lichtenštejnsko a Norsko) a MŠMT. Projekty zaměřené na inkluzi budou přitom ve schvalovacím procesu zvýhodněny. Jejich cílem by měl být především rozvoj kompetencí a dovedností učitelů a lektorů pro zavádění a rozvoj inkluzivního vzdělávání ve třídě, přičemž projekty zaměřené na přípravu učitelů na inkluzi romských žáků budou ve výběrovém procesu dále upřednostněny. Projektové aktivity by měly mít formu dlouhodobějších školení, mentorování, monitoringu, hodnocení a aktualizace vzdělávacích materiálů. Všechny projekty musejí být koncipované jako bilaterální, takže každý žadatel je povinen najít alespoň jednoho projektového partnera z některé z donorských zemí. Program je otevřen všem typům škol od mateřských po vysoké, dále neziskovým organizacím a veřejným institucím. Přípravu a implementaci programu má na starosti Dům zahraniční spolupráce, na jehož webu také naleznete podrobnější informace a důležité termíny včetně možnosti přihlásit se na informační semináře.

PORTÁL eTWINNING

Myslíte si, že mezinárodní spolupráce není nic pro školy vzdělávající žáky se speciálními potřebami? Opak je pravdou! Díky portálu eTwinning jsou mezinárodní projekty běžnou součástí výuky na jakýchkoli mateřských, základních a středních školách bez ohledu na možná omezení. Vše probíhá online za použití informačních a komunikačních technologií a projekty mohou být svobodně plánovány školami dle vlastních potřeb bez závazků vůči programu. Prvním krokem po registraci v portálu www.etwinning.net je nalezení vhodného partnera. Tím nemusí být jen škola vzdělávající žáky s obdobnými speciálními potřebami, může to být naopak škola, která tuto zkušenost vůbec nemá a jejíž žáci se mohou takovou spoluprací obohatit o hodnotnou zkušenost. Příkladem může být oceňovaný projekt Nové příběhy o pejskovi a kočičce, který naleznete v letošní publikaci eTwinning v sekci „ke stažení“ na www.etwinning.cz. Nebo projekty havlíčkobrodské školy, s jejichž koordinátorkou přinášíme rozhovor v tomto čísle Mozaiky. Skvělým prostorem pro výměnu zkušeností a sdílení poznatků jsou pak eTwinningové skupiny zaměřené na různá témata, do kterých je možné se na portálu přidat a aktivně se zapojit. Za zmínku stojí skupiny Disruptions in learning Students – adaptation materials, Teaching Resources for inclusion nebo Quality through Inclusion.

I mí žáci chtějí být součástí něčeho nového

Text: Barbora Musilová

Aktivita eTwinning, administrovaná Domem zahraniční spolupráce, je založená na mezinárodní spolupráci žáků na dálku, s využitím online komunikace. Jako taková je otevřena všem školám, bez ohledu na speciální vzdělávací potřeby či jiná omezení. O vedení eTwinningových projektů se žáci s těžkým kombinovaným postižením na Základní škole a Praktické škole U Trojice v Havlíčkově Brodě jsme si popovídali s paní učitelkou Renátou Koumarovou.

Vzpomínáte si ještě, kdy a jak jste s eTwinningem začínala?

O eTwinningu jsem poprvé slyšela v roce 2013. Byl to pro mě velký zlom v náhledu na to, jak se dá obohatit výuka pro žáky. V té době jsem si ještě nedokázala představit, že bych tuto koncepci a myšlenku mezinárodní spolupráce mohla využít i v mé specifické třídě. Po pěti letech aktivní eTwinningové spolupráce mohu s klidným srdcem říci, že ano, i já mohu se svými žáky s těžkým kombinovaným postižením využít eTwinning a zapojit projekty do výuky.

Jak je vůbec možné začlenit mezinárodní spolupráci škol do výuky žáků s těžkým postižením?

Představte si žáka, jehož komunikace je omezena. Nemluví, nepíše, mnohdy nedokáže sdělit své myšlenky. Mnohým aktivitám, které jsou pro jeho vrstevníky samozřejmostí, nerozumí. Má prostě svůj svět. A vy ho najednou chcete zapojit do projektu s dětmi, pro které jsou aktivity přirozené. Chtějí se učit novým věcem, chtějí být součástí něčeho nového. Jsou soutěživé a mají rády výzvy.

Projekty, do kterých s žáky vstupují, jsou v souladu s naším ŠVP. Navazují a doplňují

výukové aktivity, postupují danými předměty. Žáky takto obohacená výuka baví, lépe si zapamatují výstupy z hodin. Berou výuku jako hru. A přiznejme si, děti si rády hrají. Při plnění veškerých školních i projektových aktivit musí být u nás navíc velice úzká spolupráce mezi mnou, jakožto pedagogem, asistentem pedagoga a žáky.

Rodiče jsou nadšení, že se i jejich děti dokážou realizovat v mezinárodních projektech

Vymyslet pro ně takové aktivity a úkoly, aby je byli schopni splnit. Byla vidět nesmírná míra tolerance a empatie, která mezi dětmi proudila i na dálku.

Můžete pro představu popsat, jak taková spolupráce vypadá?

Spolupráce spočívala například v tom, že tam, kde byla důležitá písemná aktivita nebo cizojazyčný překlad, pracovali žáci ze ZŠ a my jsme dotvářeli projekt kreativní formou. Kde byl důležitý mluvený projev, pracovaly děti z druhé strany projektu a my opět dotvořili aktivitu alternativní formou.

ROZHOVOR

Vzniklo mnoho krásných výstupů formou e-booků, videí a prezentací. To, že se žákům z partnerských škol s námi kvalitně spolupracovali, dokazují nejenom ocenění, která jsme za projekty získali, ale spolupráce na dalších projektech.

Co nejdůležitějšího podle Vás projekty přinesly partnerům?

Nejdůležitějším se stalo to, že si žáci z jiných typů škol uvědomili, jaké překážky musejí žáci z mé třídy mnohdy překonávat, aby se mohli zapojit a být členy naší velké eTwinningové komunity. Tato spolupráce donutila žáky přemýšlet nad tím, jak správně postavit své aktivity, abychom se mohli také zapojit. Naučili se aktivně a efektivně spolupracovat i s žáky s těžkým kombinovaným postižením.

Renáta Koumarová jako diplomovaná zdravotní sestra 16 let pracovala na oddělení ARO u lůžek i na operačním sále. Pak se rozhodla pro životní změnu a pustila se do studia speciální pedagogiky. Nyní již 14 let učí žáky s těžkým kombinovaným postižením. S dětmi realizovala řadu eTwinningových projektů a je držitelkou mnoha ocenění včetně Národní ceny eTwinning 2016. Pro svou školu také získala prestižní evropské ocenění eTwinningová škola.

Jaká aktivita se Vám nejvíce osvědčila?

Velice ráda natáčím s žáky videa. I jim se tato aktivita líbí, mají nesmírnou radost, když se na sebe následně dívají na Twinspace. V projektu „Mé město – Mé mesto“ jsme seznamovali partnery s historií města pomocí pověstí. S žáky jsme je zdramatizovali. Následně jsem vytvořila krátké filmy. Tyto filmy o pověstech našeho města se líbí nejenom mým žákům, ale i dalším žákům naší školy a jejich rodičům. Vlastně jakákoli aktivita, která je zaměřená na kreativní tvorbu, se mým žákům líbí.

Jak se Vám daří hledat partnery, odpovídající specifickému profilu školy?

Je pravda, že partner projektu se mi hledá velice těžce. Žáci sice navštěvují základní školu, ale jejich aktivity a výstupy se nemohou přiblížit aktivitám a výstupům žákům z 1. stupně ZŠ, ba dokonce ani výstupům dětí z MŠ.

Co plánujete v oblasti mezinárodní spolupráce do budoucna?

Tento školní rok jsme spolu s partnery ze Slovenska a z Polska vytvořili tři projekty. V jednom se porozhlédneme po tvarech, které nás obklopují. Ve druhém se podíváme, co skrývá les. A ve třetím projektu si se ZUŠ vytvoříme malovaný zpěvníček.

Setkáváte se ve svém okolí s obdivem a uznáním, nebo i nedůvěrou?

Jedním z dalších motivací pro eTwinningové projekty je právě velký ohlas u rodičů žáků mé třídy. Jsou nadšení, že i jejich děti se dokážou s mou pomocí realizovat v mezinárodních projektech. Ze začátku, a to musím přiznat, byli velice skeptičtí, nedůvěřiví, ba i ironičtí. Ale po krátké době, kdy si ověřovali naše projektové výstupy na Twinspace, názor zcela přehodnotili. V dnešní době nám fandí, podporují

nás a zapojují se. Za to jim patří mé veliké poděkování.

Nemohu opomenout také ještě jednu velice důležitou osobu v mé třídě, bez které bych realizaci projektů nemohla na takové úrovni dělat. Je jí asistentka pedagoga Vladka Kučerová. Tvoříme spolu a s dětmi tým již čtyři roky. A naše projekty bychom též nemohli realizovat bez podpory vedení školy.

Co byste vzkázala na závěr svým kolegům?

Pedagogům, kteří se snaží žáky naplnit vědomostmi a získat je pro svůj předmět, doporučuji eTwinning jako inovativní způsob výuky. eTwinningové projekty, pokud jsou kvalitně vedeny, dokážou žáky zaujmout a nenásilně je vtáhnout do edukačního procesu. Žáci se stávají aktivní jednotkou edukace. A proto my eTwinning prostě milujeme ☺

Mládež v NEET situaci: na správné cestě

Text: Lucie Rychlá

Mladí lidé, kteří jsou nezaměstnaní a nechodí ani do školy nebo se odborně nevzdělávají, jsou v angličtině označováni zkratkou NEET (Not in Employment, Education or Training). Podle odborníků je tato definice přesnějším indikátorem zdraví společnosti než obvyklé statistiky nezaměstnanosti.

V roce 2011 se v Evropské unii nacházelo v situaci NEET 6,6 milionu mladých lidí ve věku 15–24 let. Pokud by se započítali lidé až do věku 29 let, vzrostlo by toto číslo na 14 milionů. V souvislosti se zhoršující se situací NEETs, způsobenou finanční krizí v roce 2008, připravila Evropská komise strategii na podporu ohrožené mládeže a vyčlenila ze svého rozpočtu prostředky na projekty zaměstnanosti, vzdělávání (včetně neformálního) a dalších forem aktivizace mladých. Jedním z konkrétních příkladů této strategie je nová iniciativa Evropský sbor solidarity, která byla v České republice oficiálně spuštěna letos v září.

Zatímco někteří mladí lidé se nacházejí v situaci NEET pouze dočasně, nebo dokonce dobrovolně (třeba cestují nebo zakládají rodinu), jiní nepracují ze zdravotních důvodů nebo

protože se starají o někoho blízkého. Existuje ale také skupina mladých, kteří nejsou zaregistrováni na pracovním úřadě a kteří dlouhodobě nemohou najít zaměstnání nebo ho ani legálně hledat nemohou.

Riziko, že se mladí lidé ocitnou mezi NEETs, souvisí s tím, jaký mají původ, vzdělání, bydliště či zdravotní stav. Lidé s nízkou úrovní vzdělání, přistěhovalci, mládež žijící v odlehlejších venkovských oblastech, zdravotně postižení či jinak sociálně znevýhodnění jsou vystaveni více překážkám při hledání vhodného zaměstnání a mají méně příležitostí, jak se uplatnit. Různé studie přitom potvrzují, že čím déle situace NEET trvá, tím horší má dopad na psychický stav a kvalitu života člověka.

Ve své zprávě „NEETs – Young people not in employment, education or training: characteristics, costs and policy“ z roku 2012 zařadil Eurofound Českou republiku do skupiny s Belgií, Kypr, Francií, Lucemburskem a Slovinskem. Jejich společnou charakteristi-

ku je nízké procento NEETs, mezi něž patří spíše nezaměstnané ženy s předchozí praxí a jen nízký podíl zaměstnání schopné mládeže, která práci aktivně nehledá (tzv. discouraged workers). Do skupiny s vysokým podílem NEETs ve společnosti patří podle Eurofoundu většina států střední, východní a jižní Evropy. Liší se jen ve skladbě této populace. Eurofound dále odhadl, že NEETs stáli Evropskou unii v roce 2012 zhruba 162 miliard eur.

Ačkoliv v České republice není situace s NEETs v porovnání s jinými státy Evropské unie tak vážná, je stále potřeba ji řešit. Podporu této skupiny lidí nabízí již zmiňovaná iniciativa Evropský sbor solidarity, ale také program Erasmus+ mládež nebo informační síť Eurodesk. Příležitosti ke zvyšování kvalifikace pracovníků s mládeží a mladých lídrů nabízí i síť Salto-Youth, na jejichž webových stránkách se lze přihlásit na různá školení a je možné si tam i zdarma stáhnout publikace věnované specificky problematice NEET.

MLÁDEŽ

Studenti jsou u nás hýčkaní

Text: Lucie Rychlá / Fotografie: Teiresiás

Pro studenty se zrakovým postižením organizují nácvik prostorové orientace. Sluchově postiženým poskytují tlumočení do znakového jazyka či přepis přednášek přímo během výuky. Studentům s pohybovým postižením zajišťují bezbariérový přístup a osobní asistenci. Zaměstnanci Střediska Teiresiás Masarykovy univerzity zkrátka věří, že každý by měl mít šanci získat vysokoškolský titul bez ohledu na jeho zdravotní stav. Úroveň svých služeb patří mezi evropskou špičku a svým studentům jsou schopni pomoci jak doma, tak v zahraničí.

Prvního studenta jsme do zahraničí vyslali v akademickém roce 2007/2008 a od té doby jich s podporou Střediska Teiresiás a Centra zahraniční spolupráce Masarykovy univerzity vyjelo dvacet devět, sděluje během našeho setkání Lenka Tóthová, která má zájemce o studium v zahraničí ve Středisku na starosti. Pomáhá také zahraničním studentům se specifickými nároky, kteří na Masarykově univerzitě studují nebo o tom uvažují.

„Možná vám to připadá málo, ale ve většině případů šlo o studenty se středně těžkým až těžkým typem postižení a bylo nutné výjezd důkladně připravit po stránce poskytovatelného servisu. Šlo třeba o studenty na vozíku nebo neslyšící uchazeče,“ doplnila.

Přesný počet studentů se specifickými potřebami, kteří v rámci studia na Masarykově univerzitě vyjeli do zahraničí, lze navíc podle Tóthové zjistit jen těžko. Ne všichni totiž informaci o svých zdravotních problémech při vyplňování žádosti uvádějí. U závažnějších forem postižení je ale včasná spolupráce s pracovníky Střediska Teiresiás nezbytná.

„Zatímco běžný student si může v únoru vybrat ze široké nabídky zahraničních univerzit, vyplní formulář, napíše motivační dopis a může se v podstatě začít těšit, že v září někam pojedou, náš student musí přijít minimálně rok dopředu a poptávat služby, které potřebuje. Není výjimečné, že z velké nabídky univerzit může nakonec jet studovat pouze na jednu,“ vysvětluje Tóthová.

Středisko Teiresiás pomáhá studentům zjistit, zda jim je hostující univerzita schopná poskytnout asistenci v rozsahu, který vyžadují. Připravuje je také na možný kulturní šok a odlišnosti ve vnímání lidí s hendikepem.

„V minulém roce vyjel s naší podporou studovat do zahraničí například Vojta, nevidomý student informatiky. Vysnil si, že pojedou do Benátek, aby si vyzkoušel studium v zahraničí, a navštěvoval tam specializované kurzy zaměřené na kybernetickou bezpečnost,“ vypráví Tóthová.

„Teiresiás mu pomáhal s hledáním vhodného ubytování, protože nabízené koleje byly daleko od univerzity a doprava byla komplikovaná. Nakonec ale přece jen bydlel tam a byl spokojený. Na první dva týdny semestru s ním jela kolegyně, která mu pomohla s prostorovou orientací. Trénovali spolu různé trasy do školy, do obchodů a dalších důležitých míst. Taky od nás dostal dotykovou mapu Benátek. Všechny tyto služby měl zaplacené z grantu pro účastníky se specifickými potřebami programu Erasmus+.“

Ne vždy je ale možné studentům jejich sny splnit. Studentka na vozíku, která chtěla strávit semestr na Islandu, nakonec své plány zrušila kvůli povětrnostním podmínkám na tomto severském ostrově. Silnice tam totiž často zapadávají sněhem a ona by si musela platit nákladnou dopravu na přednášky z vlastních zdrojů. Jinou studentku naopak pozitivní zkušenost s programem Erasmus+ v Portugalsku motivovala natolik, že se pak rozhodla jet ještě do Brazílie. Nezastavilo ji ani to, že je nevidomá.

Za téměř dvacet let své existence Středisko Teiresiás významně rozšířilo služby, které studentům se specifickými potřebami nabízí. Pro pohybově postižené vytvořilo například virtuálního průvodce po budovách univerzity, vydává zvukové a hybridní knihy, haptické

mapy a vyvinulo také aplikaci Polygraf, která sluchově či zrakově postiženým zpřístupňuje přednášky prostřednictvím vizualizace synchronního přepisu mluveného slova. Tyto a další služby jsou přitom místní pracovníci schopni po předchozí domluvě poskytnout i zahraničním studentům a některé dokážou zajistit i studentům při pobytu v cizině.

„Pro naše studenty je to někdy trochu šok, když vyjedou do zahraničí, protože jsou od nás zvyklí na vysoký standard poskytovaných služeb. Po tom se ale rádi vracejí zpátky,“ říká Lenka Tóthová s úsměvem.

Teiresiás inicioval vznik Asociace poskytovatelů služeb studentům se specifickými potřebami, která sdružuje podobná střediska na dalších vysokých školách v České republice, a snaží se o standardizaci poskytovaných služeb. Na Masarykově univerzitě je garantem programu celoživotního vzdělávání nevidomých a nově koordinuje i evropský projekt LangSkills, který má za cíl lépe připravit studenty se sluchovým postižením na studijní pobyt v zahraničí a na vstup na pracovní trh.

Projekt je podpořen z programu Erasmus+ a jsou do něj zapojeny také univerzity v Rakousku, Velké Británii a Maďarsku a britská nadace The Deaf Studies Trust. Zaměřuje se především na zlepšení jazykové vybavenosti studentů před cestou do zahraničí, na zvyšování kvalifikace učitelů anglického jazyka pro studenty se sluchovým postižením a na tvorbu nových výukových materiálů včetně dvou online kurzů. Jeho součástí budou také letní jazykové školy pro studenty se sluchovým postižením.

OD ROKU 2001 KOORDINUJE STŘEDISKO TEIRESIÁS ÚČAST ČESKÉ REPUBLIKY NA MEZINÁRODNÍ LETNÍ ŠKOLE PRO STUDENTY SE ZRAKOVÝM POSTIŽENÍM (ICC). V ROCE 2017 SE KONALA V HOLANDESKÉM MĚSTĚ LEUVEN.

STŘEDISKO TEIRESIÁS SE ZAMĚŘUJE I NA ZVYŠOVÁNÍ KVALIFIKACE UČITELŮ, KTERÍ SE ZDRAVOTNĚ POSTIŽENÝMI STUDENTY PRACUJÍ, A PŘIPRAVUJE PRO NĚ RŮZNÉ DIDAKTICKÉ SEMINÁŘE.

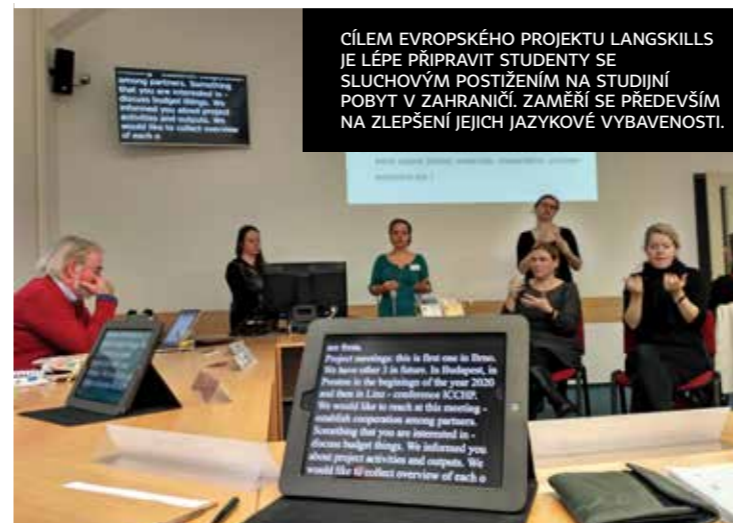
STŘEDISKO TEIRESIÁS VYTVARÍ PRO STUDENTY SE SPECIFICKÝMI NÁROKY CELOU ŘADU STUDIJNÍCH POMŮCEK A MATERIÁLŮ.

LETOS NA PODZIM USPOŘÁDALO STŘEDISKO TEIRESIÁS VERNISÁŽ FOTOGRAFIÍ STUDENTŮ SE SPECIFICKÝMI NÁROKY, KTERÍ VYJELI STUDOVAT DO ZAHRANIČÍ. O SVĚ ZKUŠENOSTI SE PODĚLIL I VOJTĚCH POLÁŠEK, KTERÝ STRÁVIL SEMESTR V ITÁLII.

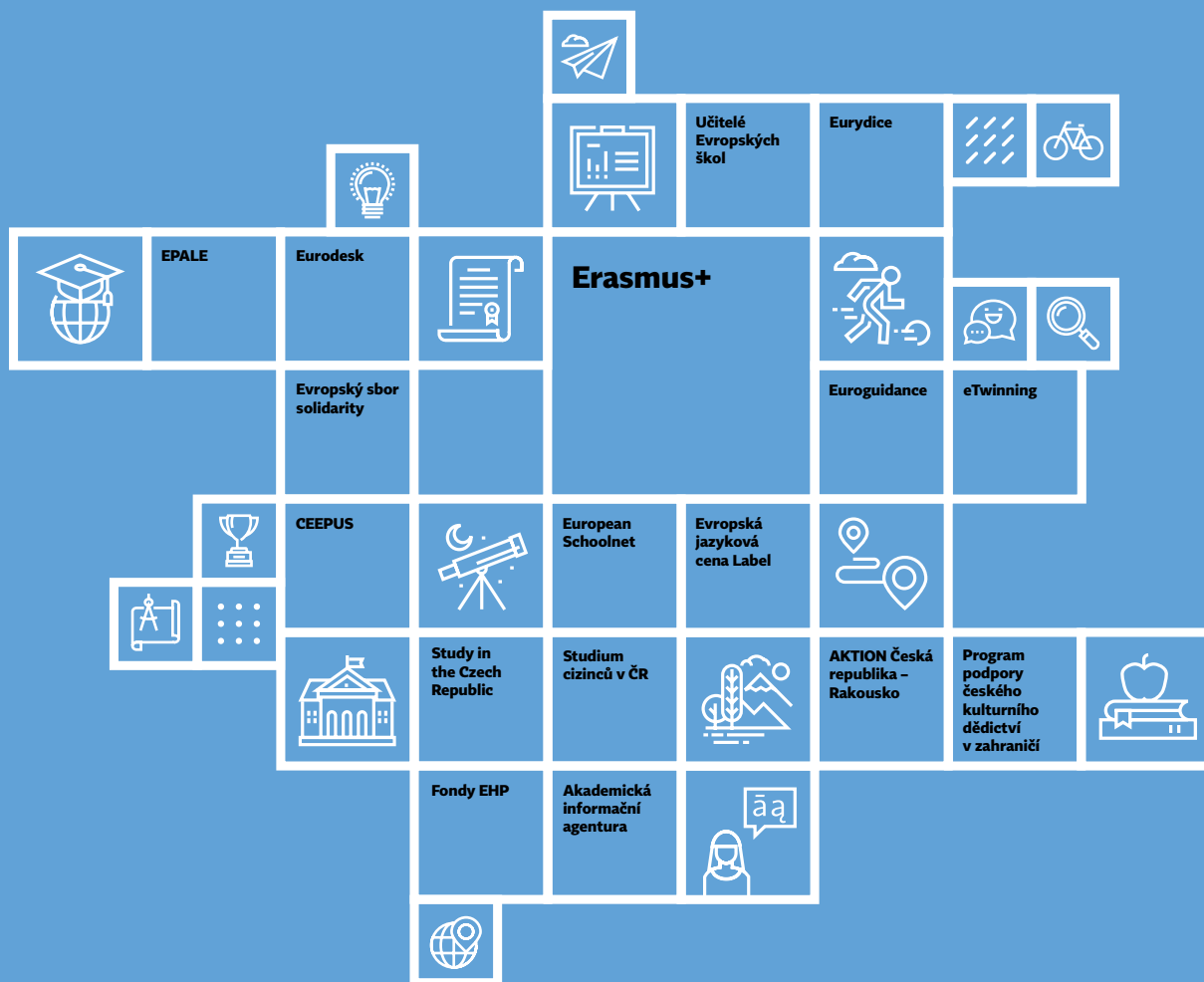

VOJTA SI VYSNIL, ŽE POJEDE STUDOVAT DO BENÁTEK, A NEZASTAVILO HO ANI TO, ŽE JE NEVIDOMÝ.

CÍLEM EVROPSKÉHO PROJEKTU LANGSKILLS JE LÉPE PŘIPRAVIT STUDENTY SE SLUCHOVÝM POSTIŽENÍM NA STUDIJNÍ POBYT V ZAHRANIČÍ. ZAMĚŘÍ SE PŘEDEVŠÍM NA ZLEPŠENÍ JEJICH JAZYKOVÉ VYBAVENOSTI.

Facebook
www.facebook.com/dumzahrancnispoluprace
www.facebook.com/erasmusplusCR

Instagram
www.instagram.com/dzs_cz

Twitter
twitter.com/dzs_cz

LinkedIn
www.linkedin.com/company/dzs_cz

YouTube
bit.ly/DZStube

Dům zahraniční spolupráce (DZS)

Na Poříčí 1035/4
 110 00 Praha 1

☎ +420 221 850 100
 @ info@dzs.cz

www.dzs.cz
www.naerasmusplus.cz

